Poëtae latini recentiores.

Eckius: Valentinus.

Eckii Valentini: Utrum prudenti viro sit ducenda uxor? Carmen sane elegantissimum.

Impr. Cracoviae per Hier Victorem 1514.

VTRVM PRVDENTI VIRO SIT DVCENDA VXOR. CARMEN

ſanè elegantiſſimum, Illuſtri ac Magnifico.D. Domino Alexio Thurzoni, &c. dicatũ. Valentino Ecchio Lendano Rheto Autore.·.

PAVLINVM DECRETVM.

καλὸν ἀνθρώπῳ, γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι. διὰ δὲ τὰς πορνείας, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω.

pulchrũ homini mulieres nõ [illegible]

ITEM SVPELLECTILIS FASCIculus, oppido eleganter ab eodem compoſitus

Confide et Ama

ΟΥ ΔΕΝ ΕΙΚΗ

ILLVSTRI ATQVE MAGNIFICO D, DOMINO ALEXIO THVRZONI de Bethlemfalua, Regaliũ Cubiculariorũ & Thauernicorũ magiſtro &c. Domino ſuo obſeruãdiſſ. Valentinus Ecchius S. exoptat.

SOcrates ille Athenienſis, grauiſſimus philoſophus, qui primus relicta naturalium rerum indagatione, Ethicen adinuenit. Illuſtris atq; Magnifice domine Alexi Thurzo, interrogatus aliquãdo an melius eſſet uxorem ducere nec ne, utrum horũ reſponderit ægeris, pœnitentia non carebis. Et id quidẽ ſapiẽtiſſime, propter multiplicia quæ ex utroq; inſtituto euenire ſolent incõmoda, qui enim iugales ſpernit faces ſolus ſit & filijs careat neceſſe eſt, qua re nil magis fugiendũ eſſe homini cenſeo, quẽ naturam ipſam omniũ rerum parentẽ ad ſocietatẽ creaſſe cõſtat. Prima aũt ſocietas eſt, uxoris copulatio, quã ſi quis pro uoto nactus fuerit, habebit certe tutiſſimũ uitæ ſuæ præſidiũ, comitẽ indefeſſam, miniſtram iucundiſſimam, quæ ſibi ipſi deeſſe mallet q̃ uiro, hinc proles ſurgit gratiſſima patri, in cuius ſe uultu tanq̃ in ſpeculo cognoſcet, & quæ tandẽ firmiſſimũ paternæ ſenectutis baculũ & ſubleuamen ſe præbebit. Quare non immerito Phocylides monuit, non maneas ſine nuptijs, ne ſine nomine pereas, des aliquid naturæ & ipſe, gigne & tu rurſus, ſicuti genitus es. At mallẽt alij ab hoc ſe iugo ſubducere, q, in matrimonio moleſtia ſit haud modica & ſollicitudo, & q, fœmineus ſexus m̃lta in ſe habeat faſtidia. Illis ego Metellũ reſpondere ſinam, qui apud Gelliũ inquit. Si ſine uxore poſſimus Quirites eſſe, omnes ea moleſtia careremus, ſed quoniã natura ita tradidit, ut nec cũ illis ſatis cõmode, nec ſine illis ullo modo uiui poſſit, saluti ꝑpetuæ potius q̃ breui uoluptati conſulendũ eſt, & Varro in Manippea uitiũ coniugis aut tollendũ eſt aut ferendũ, qui tollit uitium, cõmodiorem coniugẽ præſtat, q fert, ſe ipſũ efficit meliorẽ. Hinc reqſitus ab Alcibiade Socrates, cur Xantippen quã domi habebat acerbam non exigeret, inquit, quoniã quũ illam domi talẽ perpetior, inſueſco & exerceor quò foris petulantiũ iniuriam facilius ferã, & iterũ illi dicenti, uxoris maledicentiã tollerandã eſſe minime, tu inquit, nonne tolleras anſeres clamore perſtrepentes, illo annuente, quoniã mihi oua & pullos pariunt, & mihi ait Xantippe filios gignit. Et profecto ſi uerũ deſpicere uolumus matrimoniũ & dulcedine & amaritudine refertiſſimũ eſſe depræhendemus. Hĩc qdã illud probãt, quidã improbãt, alij ſuadẽt, alij diſſuadent, & adeo incipit ſententia ꝑ oĩm ora hæc q̃ſtio, Vtrũ uxor ſit ducenda, uolitat, diſcurrit, et circũagitur, ut iã plæroſq; plane dubios reddiderit, iugalem ne an cœlibẽ lectum eligant. Hinc quæ mea de hac diſceptatione ſit ſentẽtia, quũ nuper Bartphæ à ſcholaſticis pauliſper ſemotus negotijs in otio degerẽ tumultuaria expreſſi camœna, quam tibi Illuſtris atq; magnifice domine Alexi Thurzo nuncupatim adſcribendã ideo cenſui, quoniã te non modo literatorũ uirorũ, uerum etiã ipſarũ literarũ ſtudioſiſſimũ admiratorẽ eſſe iam pridẽ cognoui, ut pote qui non minorẽ ingenuis diſciplinis q̃ criminalibus tum priuatarũ tum publicarũ rerũ negotijs operam diu noctuq; impendas, in quo ueteres ipſos & Romanos & Græcos imitaris parentes, quos ſumma eruditione & imperio ſimul memorabiles extitiſſe hiſtoriæ prodiderunt, qua re in uiris principibus nihil illuſtrius commendabiliuſq; eſſe poteſt unq̃, nam quũ omnes homines literatos eſſe pulchrum ſit, certe in hijs qui aliqua dignitate aut honoris titulo præfulgent, longe eſt pulcherrimũ, eò q, nullus eſt, ut Vegetius de re militari ait, quẽ oporteat, uel plura, uel meliora ſcire q̃ principem, cuius doctrina debet omnibus prodeſſe ſubiectis. Sed ne tuarũ uirtutũ catalogum uidear colligere (quoniã tuarũ laudum præconia alibi conſcribere ſtatui) uerbis finem imponã, ubi hoc unũ tuam illuſtrẽ magnifi. oro, ut iſtud minutulũ & puſillũ munus ab Ecchiolo (qui totus tuus eſt) hilari fronte ſuſcipias, & nõ donũ, quod certe perexiguũ eſt, ſed donantis animũ, qui in te q̃optime affectus eſt, perpendas, quũ enĩ mihi uel per ingenioli fœcunditatẽ, aut proſperũ benignioris fortunæ licuerit afflatum, maiori munere tuã Magnificentiã afficiã. Vale ex Cracouia. 6. Kal. Feb.

An. M. D. XVIII.

AN PRVDENTI VIRO SIT DVCENDA VXOR, VALENtini Ecchij, ad Barthphanã iuuentutem, tumultuaria camoena. Illuſtri atq; Magnifico domino D. Alexio Thurzoni &c. nuncupatim adſcripta.

QVod uitæ ſectetur iter miſerabile uulgus
Sæpius ancipiti uoluere mente ſolet.
Scilicet, innumeris q, uita humana periclis
Plena eſt, & dubio ſingula fine cadunt.
Nec rata perſiſtit quæuis, ſed diſſidet ipſi,
Conditio, & uitæ eſt flebile quoduis opus.
Hinc optata diu, nunc præſens, diſplicet omnis
Regula uiuendi, nec ſua cuiq; placent.
Sed dubijs humana ſibi mens obuia uotis
Pugnat, nec ſtabili permanet illa gradu.
Naſcitur hinc anceps fallacis opinio uulgi,
Illa nec excuſſa eſt, quæſtio trita ſatis.
An ſit prudenti coniunx ducenda Catoni,
Et iungenda ſuo fœmina blanda thoro.
Hic probat, ille negat, nec abeſt ſua cuiq; probandi
Cauſa, ſed in dubia quæſtio lite iacet.
Hinc mea de tantis quæ ſit ſententia rixis
Exponam paucis, perbreuibuſq; modis.

Humana uita dubia & inſtabilis.

Vtrum ſit uxor ducenda.

Ad Barthophanā iuuētutem Apoſtrophe.

Tu modo Pegaſeo greſſu Bartphana iuuentus
Huc animi uotum concita flecte tuum.
Narrabo paucis, an ſit ducenda Catoni
Vxor agenda an ſit celibe uita thoro.

Vxor nō eſt ducenda.

In primis igitur dico fore turpe Catoni
Si ſit iuncta ſuo fœmina pulchra thoro.

Coniugatus amittit libertatem.

Nam nihil in triſido reperitur turpius orbe
Quam libertatem uendere merce leui.

Libertas.

Illa etenim ſtulte toto diuenditur ære.
Dignius hac quum nil ſit, meliuſq; ſimul
Ergo facit temere qui libertate relicta
Vxorem lecto flagrat habere ſuo.
Nam libertatem hunc conſtat diuendere, miſcet
Qui ſua perpetuo corpora capta thoro

Omnis maritus ſeruus

Omnis enim domita pondus ceruice maritus
Fert, miſeris humeris, perpetuumq; iugum.
Seruit, & ingratæ furibundus ſemper amatæ
Cogitur, & feſſo corpore multa pati.

Mulierū faſtidia.

Iam rabidas rixas, nunc iurgia dira, loquacem
Linguam, nunc nugas, murmura, probra, dolos,

Origenes

Hinc quidam ſapiens deſcribens, fœmina quid ſit
Protulit hæc doctis paucula uerba labris.

Fœmina quid

Peccati caput eſt mulier, cacademonis arma,
Et paradiſiaci pulſio tetra loci.
Delicti mater, ueteris corruptio legis,
Atq; omnis uitij non male docta parens.

Quid ſit mulier partim ex ſolone.

Hijs addam, quid ſit mulier, nam beſtia certe eſt
Inſaturata, ſui cura maligna uiri.
Pugna frequens, hominis confuſio, damnum
Perpetuum, ſæuæ ianua prima necis.

Ex. 106. Epiſt. Eneæ Syluij.

Seductrix iuuenum, fortiſq; rapina uirorum,
Et longæuorum mors peramara ſenum.
Et ſupplementum Stygiæ paludis, honoris
Vnica pernicies, perfidiæq; caput,
Diuitis abſumptrix cenſus, ſtudioſa uoratrix
Omnium opum, Veneris relligioſa parens.
Naufragiumq; uiri, mœchandi uas, animalq;
Peſſimum, & innumeri cauſa nephanda mali.
Maxima nugatrix, archani perfida cuſtos,
Atq; ſui chari ſarcina magna uiri.
Hinc primus ſapiens (q; uir, non fœmina, natus) *Thales.*
Fortunæ grates dicere ſuetus erat.
Et merito, quoniam nihil eſt abiectius illo
Sexu, nil peius, perfidiuſq; ſimul.
Plura etenim ille in ſe faſtidia continet, olim
Cecropius ſenſit quod grauitate ſenex. *Socrates.*
In quem iactaſſet poſtq̄ conuitia multa
Xantippe, immundis ſæua refudit aquis.
Euaq; primæuum quondam inconſulta maritum
Improbitate gulæ duxit ab Elyſijs.
Atq; ſuo ſeros uitio ſcelerata nepotes
Infecit, morbos intulit atq; graues.
Inſuper hædinis Iacobum pellibus ornans *Gene. 27.*
Decœpit cæcum fœmina uafra uirum.
Et fortem mulier Sanſonem tradidit hoſti. *Iudicum. 16.*
Abraſit nudo uertice quando comas.
Corruit Aetheus non dignis miles in armis, *ij. Regū. 11. Vrias. Bethſabe. Dauid.*
Vox ab alterius quando furore perit.
Concidit Aetheo Tyrinthius aggere fortis
Neſſæam coniunx quum dedit ipſa togam. *Deyanira.*

Belides. Quinquaginta ſuos prima ſub nocte maritos
Mactarunt Danai pignora ſæua ducis.
Vxorū malitia. Obruor exemplis, uix eſt centeſima quæq;
Coniunx fida ſuo tempus in omne uiro.
Decipit hæc, aſt illa necat, ſed adulterat iſta.
Eſt grauis iſta, ſed hæc uel leuis aut fatua.
Socrates. Omnis habet mulier, quod tu cōtemnere poſſis
Criminibuſq; ſuis fœmina nulla caret.
Vxorem quamcumq; igitur ſelegeris ipſe,
Inuadet pectus ſedula cura tuum.
Vel tu deformē, uel pulchram corpore duces,
Vſq; tamen pectus ſedula cura premet.
Mulier deformis. Pulchra. Nam parit illa tibi deſpectū, hæc anxia corda.
Nemo metu gaudet, tædia nemo cupit.
Deformis facile cōtemnitur, apta adamatur,
Nulla pudica diu fœmina pulchra manet.
Formoſa cōiunx. Si formoſa tibi ſit coniunx, aduolat ille
Muneribus tentans, hic prece, & iſte dolo.
Ille ſua forma, procero corpore, membris
Candidulis, flauis crinibus, ore uafro.
Dices, tutus ero, poſito cuſtode: ſed ipſe
Si neſcis cuſtos inde timendus erit.
Theophraſtus. Præterea haud prodeſt cuiq̄ cuſtodia, namq;
Vxor gratis cuſtoditur Cuſtodem non uult fœmina caſta ſibi.
Illecebroſa poteſt nulla ſeruarier arte,
Danae. Acriſij. Nam cadit in gremium pallida gutta Iouis.
Seruabis leuius rapido ſub ſydere Cancri
Muſcas, & pulices, agmina uel uolucrum.
Quam colluctantem mulierem, nititur omnis
In uetitum mulier, atq; negata petit.

Diogenes. Hinc ſi quam duces, ſolatia parua, ſed ingens
Curarum, Sapiens, pondus habebis, ait.
Seu tibi ducetur diues, ſeu pauper, habebis
Semper tormentum, ſuppliciumq; graue.
Vxor diues Imputat adductam dotem, cenſuſq; ſuperbos
Diues, & obiectat ſtemmata clara domus.
Intolerabilius quare nihil eſſe probatur.
Quod magis excruciet nocte dieq; uirum.
Vxor paup. Sin uero uxorem deſpecta dote miſellam
Duxeris, æterno tempore pauper eris.
Nec poteris turpi natos de ſorde leuare
Tradere uel digno pignora chara uiro.
Hinc labor æternus, ſudorq; pennis, & ingens
Cura, die ac noctu non datur ulla quies.
Theophra. Tu caueas igitur ne pulchram ducere tentes
Raro pudicitiam fœmina pulchra fouet.
Vxor pulchra. Vxor deformis. Tu caue legitimo deformem iungere lecto
Diſplicet informis fœmina quæq; uiro.
Tu caue ne mulier tibi coniungatur opima,
Obijcit illa ſui nobile ſtemma patris.
Vxor diues Vxor paup. Tu caue ne tenui tibi cenſu forte miſella
Obueniat requiem denegat illa tibi.
Vxor nulla ducenda. Ergo uxor diues, pauper, formoſaq; turpis
Quæq; ſit aut qualis eſt fugienda frequens.
Nam tibi uel ſterilis, multa uel prole beata
Eueniet, pœnam reddet utrumq; tibi.
Nil ſteriles agri delectant, nudaq; rura,
Vxor ſterilis. Nil mulier dulci pignore lenta carens.
Inſuper optato quanq̄ tibi ſydere coniunx
Vxor fœcunda. Contingat, ſobolis magna caterua ſimul.

Te tamen usq; premet natorum cura tuorum.
Nec tua pro uoto prospera cuncta cadunt.
Filiorum in parētes impietas.
Filius in proprios nonnunq̄ multa parentes
Commisit, nocuit sæpe propago patri.
Testis adest soboles Luci tua spurcida Gelli.
Qu. Hortē. Luci. Hortē.
Impius Hortensem filius inq; patrem.
Ille quidem charam uoluit macularre nouercam.
Impius hic patri tempus in omne fuit
Mitio Therentianus.
Comicus hinc Mitio gaudet, se seq; beatum
Iactat, q uiduo uixerit usq; thoro.
Phoroneus rex.
Germanoq; suo fertur dixisse Phoroneus
Si deesset coniunx, nil mihi deficeret.
Leontius Arius. Pacuuius. Hieronym. ad Ruffinū.
Atq; Arius, trunco tria quo dispendia sese
Nexuerant, uoluit uimen habere nouum.
Illud ut excultos lætus plantaret in hortos.
Tam mala quo possent mala perire cito.
Thales Mylesius.
Inde Thales sapiens, instanti sepe parenti
Vxorem iuuenis duceret ipse sibi.
Abnuit, intempestiuum est quia tempore in illo
Hæc eadem repetens quum foret ipse senex.
Diogenes
Et Cynicus, iuueni non dum est ducenda, seniq;
Nunquam diuino rettulit ore sophos.
Sic tu siue senex sis, seu tibi lætior ætas
Riserit, has omni tempore sperne faces.
Atq; tuam uiduo uitam traducito lecto.
Et refuge tantum tempus in omne iugum.
Hactenus hæc. At iam merito palinodia uersu.
Sic musæ suadent, est recinenda mihi.
Ad Barthophanā iuuētutem Apostrophe.
Huc igitur (si forte uacat) Bartphana iuuentus
Verte tuos gressus accelerante gradu.

Parte sub hac releges quæ te legisse iuuabunt
Vsq; adeo ut dices uxor amica ueni.
Vxor est ducenda.
Vxor amica ueni, lectum ingressura iugalem
Tu præstare mihi gaudia sola potes
Quid sic, mox dices, quum libertate carere
Rettulerim, cui sit fœmina iuncta thoro?
Seruitus cōiugalis dulcissima.
Et fateor seruus, cui coniunx ducitur, ast hac
Seruitute nihil, dulcius aut leuius.
Vxor amica iugum leue reddit quodlibet omnis
Quum tibi se totam dat, quoq; cuncta sua
Te fessum curis fouet, amplexatur, amatq;
Ipsaq; tristitiam pellere sola potest.
Hinc tuus ac dulci si lectus sorte carebit
Tristitia premeris tempus in omne graui.
Hō animal sociale.
Nam nihil est homini iucundum, nil quoq; dulce
Participem quando sentit abesse sibi.
Est sociale animal homo percupidumq; sacrati
Fœderis illius, quod parat almus amor.
Genesis. I.
Hinc rerum omnipotens hominem natura creasse
Creditur, ad socias dexteritate faces.
Humani at prima est coniunctio fœderis, ut sit
In primis uxor consocianda thoro.
Quam si quis fuerit pro uoto nactus, habebit
Perfugium tutum, præsidiumq; bonum,
Genesis. I.
Hinc pater altitonans æterno fœdere iunxit
Cum muliere marem, pectora bina simul.
Et pia proliferi firmauit uincula lecti
Legitimi statuit connubijq; faces.
Matrimonij utilitas.
Quo nihil utilius, nil sanctius, aptius unquā
Humanis poterat contribuisse uiris.

Hoc fidei templum est, cælestis gloria uitæ,
Machina uirtutum, terrigenumq; decus.
Humanos iusto sensus moderamine firmans,
Affectus hominum quod fouet atq; pios.
Cypriacos animos, furiosaq; pectora tollit,
Degeneres actus, fœdaq; corda mouet.
Mœcha. Hinc si quæ dubijs fuerit uulgata maritis
Mœchus. Fœmina, syluicolis est simulanda feris.
Turpis & a sacro est remouendus fœdere mœchus
Non etenim sancto est bestia digna thoro.
Parthorum connubia. Hinc uaga Parthorũ damnant connubia leges
Quæ sunt innumera multiplicata nuru.
Hæc si quidem ritu rabidarum facta ferarum
Fœdant illicitas lege carente faces.
Fraternis siquidem thalamis dormire sorores
Matris & amplexu pignora chara solent.
Persarũ connubia. Hinc Magus illicito conceptus semine, turpes
Persarum ritus indicat, atq; faces.
Vnde nihil trifido reperitur turpius orbe,
Pignora q̃ certo non generata thoro.
Quam spurius nunq̃ pro auorum stemmate gaudet
Nulla Magussei & iura parentis habet.
Connubium est igitur res libera, sancta, pudica,
Sobria, & ætherei digna fauore Iouis.
Quam si quis spernit scortis scortator adhæret
Et maculat turpi corpora fœda luto.
Famam & opes meretricarius amittit. Insuper & nummos, & nomen nobile perdit,
Nec reuolaturas stultus abædit opes.
Postulat assidue meretrix, data parua uidentur
Munera, si non des, cogeris ire foras.

Hinc odium, lites, & desperatio surgunt,
Et quicquid miseros excruciare solet.
Vxori ast quicq̃ si tu donaueris unquam,
Surgit amor, surgit gratia, paxq; fauor.
Hinc dulcis nimium fit propagatio prolis,
Et charæ sobolis magna caterua simul.
Et plures aliæ res, nec non commoda plura,
Quæ uix centena uoce referre queam.
Attamen, uxorem quisq̃ sibi ducere nollet,
Multa quod hinc sexus damna fouere solet.
Fœmina grata, suo simul & studiosa marito,
Nil retinet, quod tu spernere iure queas.
Lingua loquax mens subdola. cætera praua
Vxores prauas dedecorare solent.
Casta placet superis coniunx, placet atq; marito
Quem timet, atq; fouet, diligit, ornat, amat.
Pro quo uel Stygias cuperet descendere ad undas. *Euande. Capaneus.*
Pro quo nec sæuam spernat obire necem.
Ante draconigenas quũ tactus fulmine Thebas
Dux caderet, coniunx corruit, usta rogo.
Iulia, Pompei conspersam sanguine uestem *Iulia. Pompeius.*
Allatam cernens, exanimata perit.
Fœmineos habitus Mithridatis deligit uxor *Hypsicratea Mitridates.*
Per mare per terras consequiturq; uirum.
Indica defuncto mulier per chara marito, *Indarũ mulieres.*
Se necat, & sequitur fida ministra uirum.
Exitiumq; sibi stricto Lucretia ferro *Lucretia.*
Struxit, sicq; suam est ulta pudicitiam.
Thuria proscriptum gremio bene cælat amico, *Thuria.*
Te tua Trinacria Lentule quærit humo.

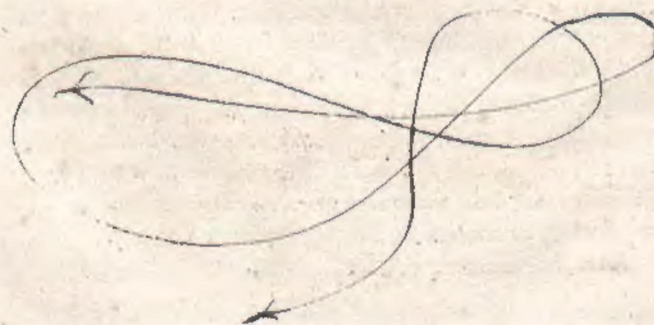
Sulpitius. Lentulus. Timoclia. Mulier Aquileiensis. Trax puteo obruitur saxis, Timoclia sanctam
Quando pudicitiam protegit ipsa suam
Se iecit rapidos Aquilegia fœmina fluctus
Hostis ut effugeret barbara corda trucis,
Iudith. 13. Olopher. Iuditha quæ forti necuit cacadæmona dextra,
Non passa est uiduum commaculare thorum
Tobiæ.7. Sara. Thobiæ coniunx q̃ casta & grata marito
Extiterit, nobis pagina sacra canit.
Mulier pulchra ducēda. Hæc formosa fuit, sed non communis, ad omni
Flore pudicitiæ condecorata nimis.
Et bene delituit formoso corpore uirtus.
Virtus fœmineo digna nitore quidem.
Discedant igitur prohibent q ducere pulchram
Quam pulchris adsit raro pudicitia.
Rhogodune. Portia pulchra fuit, Tanaquil, Calphurnia, Dido,
Penelope, & regis filia pulchra Cyri.
Attamen illarum caruerunt pectora labe,
Ornauit niueus candida membra pudor,
Non igitur timeas uxorem ducere pulchram
Mens bene formoso corpore pulchra latet,
Deformis mulier. Deformis nulla est quæ ducitur, omnis amica
Pulchrior ætherea creditur esse dea.
Vxor amata, licet Beroe sit turpior ipsa,
Attamen est Triuia gratior illa dea.
Vxor diues. Diues nulla tibi spernenda est, diuite censu
Quæ uiget, est animo ditior inde suo,
Hinc amor, haud ullas rixas, opprobria, fastus
Admittit, semper sed maledicta fugit,
Vxor paup. Inseruire tibi studijs paupercula cunctis
Nititur, officium præstat ubiq; suum,

Quicqd agas, præsto est, mandas, mandata capessit,
Sin prohibes, procul hinc accelerata fugit
Fidus amor nunq̃, miseram gustare senectam Amor fidus.
Est uisus, redamat pectora fida deus.
Paruula res crescit concordi in amore, nec unq̃
Concordes mœstam conpetiere stipem.
Quid dubitas igitur cuiusuis ducere sortis
Vxorem, & sacrum lentus inire thorum.
In quo nil mœstum, nihil & lachrymabile cernes
In quem descendas Iuppiter ipse iubet, Gene. 1.
Iussa Iouis, nemo sapiens contemnere tentat,
Es sapiens, sacrum lætus adito iugum.
Sed dices iterum, mulierum incommoda multa
Dicuntur, sapiens quæ negat ipse pati.
Vxorum fateor fastidia multa malarum
Sunt, sed condecorant cõmoda plura bonas.
Clarum si quidem uirtutum insignia cuncta Mulierum laus.
Fœmineas mentes condecorasse lego.
Namq; puditítiã (placet hinc insumere laudes) A puditítia.
Fœmineum coluit relligione decus.
Testis adest Hippo pelago notissima rubro, Hippo græ.
Veliuolo mergens corpora casta mari.
Et dea Cretensis, fugiens Minoa salacem Brito Cretensis,
Et mersit tumidis membra pudica uadis.
Decœpit formosa deum Cassandra, pudicum Cassandra. Troiana. Apollo.
Cypriaco indignans cor maculare dolo.
Et germana cohors Marij durissima corda Trecēte fœminæ Cymbriacæ.
Cernens, obstrinxit guttura casta sibi.
Quid referam ualido suffultas robore mentes, A fortitudine laus.
Ridentes sortis iura nephanda trucis.

Arpalix — Thraca patrem mulier captiuũ animosa Lycurgũ
Assumptis armis fortiter eripuit.
Choelia por — Chœlia prærupti traiecit Tybridis undas
senæ obses. — Solueret ut presso patria colla iugo
Portia. — Emathĳs postq̃ cecidisset Brutus in aruis
Brutus. — Imbibit ardentes Portia mœsta faces.
A libertate — Quid pietatis opus, uiarum quid pectora larga
& pietate — Ennumerem, atq; pias munificasq; manus.
laus. — Relliquias cladis Canensis diuite censu
Birsa. — Appula narratur Birsa aluisse, domo
Antigona. — Oedipoden, cæcum, propulsum, filia duxit
Et pietatis opus præstitit usq; patri.
A literarum — Quid plura. ingenio, doctrina, atq; arte nitent
peritia laus. — Fœmineum uiguit tempus in omne genus.
Nicostrota. — Nicostrata dedit nobis elementa, Minerua
Minerua.
Ceres. — Texturam, numeros, uellera, rura Ceres.
Asia. — Et trifidi nobis signauit climata mundi
Aphrica. — Fœmiueus sexus, nomina clara ferens.
Europa.
Sappho. — Hinc nemo ignorat præclara poemata Sapphus
Proba Fa'o — Et consutricis scripta aliena Probæ.
conia. — Socratici Aspasiam multum coluere q; esset
Aspasia. — Eloquio excelens, nobilis arte simul.
Cornelia. — Extat & in scriptis Cornelia docta latinis
Cassandra — Cassandram Veneti percoluere patres.
Veneta. — Prætereo modicos gustus, mentesq; modestas
A temperã — Mansuetos animos, pectora fida simul.
tia, modestia — Iusticiam, & casti præclarum cordis amorem,
mãsuetudine — Fœmineũ splendent cum quibus usq; genus.
ueritate. fide
& iustitia — Non ergo est quicq̃ cur tu comtemnere possis
laus. — Hunc sexum, sacras connubĳq; faces.

Has si quidem iusto persuadent dogmate leges
Et prohibent uiduũ iura sacrata thorum.
Et merito quoniam si connubialia sacra
Sperneret humanum rusticitate genus.
Quis nescit, modico mortalem tempore gentem — Coniugij uti
Lapsuram, & uacuis cuncta nitere plagis — litates.
Connubium terris, habitatores & olympo
Confert, inde homini perplacet atq; deo.
Insuper hinc & honor, nec non pgrata uoluptas
Surgit, perdoctis uix referenda modis
Præclaris igitur cunctis uirtutibus, atq;
Fructibus omissis, utilitate simul. — Conclusio.
Dico prudenti q; sit ducenda Catoni
Vxor, & in sacro membra locanda thoro.
Hæc super uxorem connubia sacra, facesq; — apostrophe
Decantanda habui maxime Thurzo tibi. — ad dominũ
Quæ rogo perplacida dextra/uultuq; sereno — Alexium
Accipito, Ecchioli sis memor atq; tui. — Thurzonẽ.
Qui postq̃ musæ dabitur fœcundior aura
In laudes scribet carmina plura tuas.
At iam Thurzo uale longam uicture senectam,
Atq; addas titulis nomina clara tuis.

FINIS.

AD EVNDEM MAGNIFICVM DOMINVM D. ALE
XIVM THVRZONEM &c. VALENTINI
ECCHII, *in faſciculum ſupellectilium. Epiſtola.*

*Hales Mileſius, inter ſeptem illos quos Græcia ſapientes cõmemorat,
ſi Apuleio fidem damus, præcipuus, cui aureus tripos ex oraculi præ
ſcripto datus eſt Illuſtris ac Magnificæ domine Alexij Thurzo, dice
re ſolebat, Illum eſſe felicem, qui corpore ualeret, fortuna locuples, ani
moq; non ignauus eſſet Exiſtimans nimirũ hijs tribus indiſſolubiliter
coniunctis, humanam conſtare beatitudinẽ, & id quidẽ rectiſsime. Licet enim ut Solonis
habet ſententia, ante extremũ diem beatus dici debeat nemo. Felix tamen ille, & nomi
nari & haberi iure debet, cui prædicta bona iucundo arriſerint uultu. Nam quũ omniũ
rerũ optandarũ plenitudo ipſa ſit felicitas, ut diuo placet Auguſtino, neſcio an adhuc ma
ius aliquid homo ipſe, penes quẽ hæc bona ſunt, exoptare poſsit, quũ illis conſtet, & ad
unguẽ perficiatur. Ex animo enim & corpore compactus eſt, utriuſq; ergo dotatus bo
nis ſi fuerit, felix eſt, quum nihil quod optare debeat, aut poſsit, ei deficiat. Te igitur
Magnificæ domine felicem meritiſsimo iure exiſtimo, cui parens omnium deus, eã corporis
ualetudinẽ dedit, cui nec artus uegetiores, nec membra uel firmiora uel formoſiora, aut
reliqua prima naturæ, ueluti Carneades ipſa appellitare conſueuit, præſtantiora appete
re liceat, Nam ſi regulatiſsima tui corporis reſpicimus membra, nec Troiano Paride, nec
Macedonũ rege Alexandro te inferiorem eſſe reperimus. Sin uero multiplicia uitæ tuæ
uirtutis decoramenta, quæ felicem animũ tuum exornant, excolunt & uenuſtant, conſy
deramus inuenimus te Demoſthene facundia, Neſtore prudentia, Pompeio affabilitate,
Cyro liberalitate, Caluo ſanctitate, & Numa religione non inferiorem. Es ſiquidẽ cho
ro omnium uirtutum ſtipatiſsimus & uſq; adeo clarus ut omnibus ex æquo reuerenter
ſis et ſuſpiciẽdus & amãdus. Hinc ego inter tuos cliẽtulos minimus, tantis tuis uirtutibus
excitatus, tuam Magnificã præſtantiam uenerari ardentiſsime geſtio, at deſunt mihi præ
clara munera, deſunt & opes. Offero ergo q̃ optime in tuã excellentiã affectam habeo
uoluntatem, & apertum mentis indicium hoc minutulo atq; puſillo carmine, ſuper dome
ſtica ſupellectilia iſtis diebus à nobis properanti æditione cõpoſito, pie manifeſto tuæ mo
deſtiæ & moderationi eius tenuitatẽ humiliter ſubmittens, qui ex ſublimi multarũ digni
tatũ ſolio, humilia etiã reſpicere non dedignaris, ueluti immortales dij quos (ut cũ Plinio
loquar) cernimus, non tam accuratis quando q; adorantiũ precibus, q̃ innocentia & ſan
ctitate lætari, gratioremq; exiſtimari, q delubris eorũ puram caſtamq; mentẽ, q̃ qui medi
tatum aliquod carmen intulerit. Accipe ergo Magnificæ domine Alexi Thurzo hilari
uultu hoc puſillum à tuo clientulo munuſculum, quod ſi tuæ magnificentiæ placuiſſe
cognouero ad maiora meditanda animum intendam. Vale omnium nobiliũ
procerumq; decus & ornamentũ, Ex Bartpha duodecimo Kal. Iulij.
Anno ab orbe redempto. M. D. XXIIIJ.*

SVPELLECTILIVM FASCICVLVS PER
per eundẽ Valentinum Ecchium compoſitus.

AD DOMINVM ALEXIVM THVRZonẽ

Væ ſup uxornm connubia ſacra, faceſq;
Dictaui nuper maxime Thurzo tibi.
Excepit magno iuuenũ turba iclita plau
Et gaudet tales ſe retinere iocos. (ſu,
Aſt dubitat tibi ne maiores uel mihi grates
Debeat, ob tenuis ſcripta puſilla lyræ.
Scilicet illa tuum q̈ ſint conſcripta fauorem,
Ingenio & gracili concelebrata meo.
Hinc utrumq; putat condignum laude perhenni,
Ambigit at cui ſit maior habendus honor.
Seu tibi ſiue mihi, q̈ tu ſis carminis huius
Cauſa, ſed effectus ſim fabricator ego.
At nunc Thurzo potens ceſſet dubitare neceſſe eſt,
Quum uidet hæc iterum ſcripta dicata tibi.
Nanq; tuo auſpicio ſunt hæc quoq; condita nuper,
In lucem data ſunt ſumptibus atq; tuis,
Si tibi ſublimes fabricantur ſumptibus ædes,
Illuſtres arces, oppida, caſtra, domus,
Hinc opifex minimum ſemper ſortitur honorem
Sit licet ingenio maximus ille ſuo.
Seu formet lapides, cementum, ligna, trabeſue,
Aut fabricam quicquid condecorare ſolet.
Nemo ait arx hæc eſt fabri huius, q̈ faber illam
Struxerit, ingenio fecerit atq; ſuo.
Illius at, cuius fabricata eſt ſumptibus, hinc te,
Non me, condecorant paucula ſcripta mea.

Supellectilium notat suo saeculum.

Nanq; tibi scribo, tibi noster ludit Apollo,
Et tua sunt quae nunc nostra Thalia canit.
Quam tibi iam dudū propriā bone Thurzo, dicaui
Alta tuum ut clarum nomen in astra ferat.
Et sinat haud ullo tua candida stemmata pacto
Expungi, Phrygios sed remanere dies.
Ergo Thurzo potens aures huc arrige blandas,
Non audita prius metra pusilla canam.
Describam paucis, quibus aegeat unus & alter
Cui propriae incumbit sedula cura domus.

Aestuarij supellex.

Concesso, firmis niteat domus alta columnis,
Et sit pro uoto condita rite tuo,
Ipse tamen tecum, quis sumptus, quanta supellex,
Sit quaerenda, animo uolue reuolue tuo,
Quilibet in primis decorare triclinia tentat,
Vtilitas & honor surgat ut inde sibi,
Hinc nec abesse queunt & scamna, sedilia, mensae,
Et sudariolum, mappula munda, uitrum,

Apyroto aut refrigeratoriū intelligit.

Mensale, & peluis, gutturnia, pocula Bacchi
Cantharus, & sciphus ut largiter inde bibas,
Vascula, uas Samium, cuctorū adopercula pulchra
Cuprea uasa quibus uina gelare queas,
Lances & disci, de stanno & robore ligni,
Peniculus, cochlear, atq; flabella, basis,
Atq; lebes, candelabrum, candela, salinum,
Alea cum speculo, clepsydra, talus iners,
Et paries multa decoratus imagine, fornax
Artifici quae sit rite peracta manu,
Haec, plura omitto, si sunt triclinia adornant,
Et faciunt, surgant commoda honorq; tibi,

Coquina supellex.

Hinc ego digrediar subiturus claustra popinae,
Haec ubi defuerint macra culina tua est,
Olla, tripes, cacabus, follis, crates obelusq;
Caldare, & cribrum tum penetrale, capis,
Atq; micatorium, asciola, aenula, cola, patella,
Cauterium, terebrum, planula, lenticulus,
Lecythus & calathus, mellaria, tinna, batillum,
Sarculus, urceolus, urna, pigella, scopa,
Sartago, undeolus, quoq; fornicalia, peluis,
Atq; scaphisterium, concaua arundo, scapha,
Ignile, & sulphur, resinato fomite, sicca
Nutrimenta, silex, fumea ligna, faces.
Haec super unctosa satis est dixisse culina,
Ingrediar celeri nunc pede dulce penu,

Promptuaria supellex

Nam te fumosa clarissime Thurzo popina
Crede mihi nollem detinuisse diu,
Fumus obest oculis, & uestes murice tinctas
Inficit, & tetro plenus odore scatet,
In locuplete penu teneam te longius, illic
Seruatur grato multus odore cibus,
Caseus, & panis, iuglans, auelana, placenta,
Botrio, poma, pirum, sal, caro, piscis, auis.
Hordea, triticeum granum, miliumq; farina,
Pisum, siligo, melo, fabaeq;, cicer,
Canabis atq; bladum, uitia, & cum lente papauer,
Far, & quadrupedum dulcis auena cibus.
Brassica, beta, & olus lachanū, quoq; rapa, pepones,
Petroselinon, caulis, anethus item.
Allia, serpillum, prason, coriander, eruca,
Leucopiper, cinimum, saluia, menta, cepe

Fœniculum, redolens & hysopus, ruta, sinapis,
Plena sinapæo uasa liquore simul.
Et raphanus, lactuca, noua confectio fruge,
Gallus, galinæ rauca columba, capus.
Atq; ferina caro, perdix, ceruus, phasianus,
Vrsus, ibix, dorcas, turdus, oryxq; lepus.
Balnei utensilia. Cinnama, cũq; croco piper, ouaq;, pollen acerbum,
Zinciber, & butyrum, lac, quoq; pinguis adeps.
Abdomen, lardum, farcimen, perna, botellus,
Et quæ uix longa uoce referre queam.
Nunc præpingue penu linquam, ne sordida forsan
Pinguedo Tyrios polluat ipsa sinus.
Intrabo calidis feruentia balnea lymphis
Et pingues tepido fonte lauabo sinus.
Illic nam puræ longo stant ordine lymphæ,
Lixiuium, urceolusq;, amphora, tinna, scapha,
Pileus agresti contextus stramine, pecten,
Pumex, & strigiles, castula, smigma, latex.
Cellæ uinariæ. Spongia, lintheolum, lumbare, nouacula, barbam
Squalentem pulchre radere ut ipse queas.
Hæc, & plura quidem, decorant tua balnea, sed me
Ignitus prohibet plura referre calor.
Arescunt fauces, sitit os, calet undiq; corpus,
Ceu quis in Aetheo uiscera monte premat.
Frigida festinans apothecæ claustra subintro,
Vt potem suaui dulcia uina cado.
Atq; sitim stringam, melius quo cætera possim
Dicere, quæ madido sunt modo grata penu.
Multiplici in primis cellaria plena liquore
Exundent, adsint dulcia uina tibi.

Quæ uel Creta parit, uel Chia, aut alta Vesæui
Arbusta, aut Rheni saxea rura uagi.
Vel quæ Campanus muscoso colle Phalernus
Dat, uel in Huniacis Syrmia rura plagis.
Et Zythus, dulcis potus, cereuisia Gallis
Dicta, q; a Cereris nomina fruge trahat.
Insuper ad mensam bellaria grata secundam,
Cotana, cum cerasis, prunaq;, ficus item.
Instrumenta simul uasorum, clepsydra, canna,
Atq; amicinum, uter, fistula, scala, proba.
Tinna, lagena, diota, cadus, tum cymbia, funis,
Vrnula, uasillum, dolia plena mero.
Cætera prætereo, nam dulcia uina referre
Plura uetant, abeo hinc atq; cubile petam. Dormitorij supellex.
Ebria molliculis prosternam corpora plumis,
Vt graue despumet uina phalerna caput.
Illic clauduntur plumata toralia, lodex,
Stragula, puluinar, culcitra, cento, sagum.
Tomentum, lectica, thorus, ceruical, & arca
Arcula, plumatum, cista, grabatus item.
Præterea firmis res quæ retinentur in arcis,
Chlamys, pileolus, uittaq;, rheno, toga.
Diplois, & tunicæ tibiale, subucula, pera,
Cingula, cum loculis, ære crumena tumens.
Pannus, aluta, schedæ, corium, marsupia, libri,
Atq; metalliferis uasa recisa typis.
Hæc linquo, & breuiter referam utensilia trita,
E locuplete queunt quæ nec abesse domo.
Ligna, trabes, rami, trunci, sarmenta, securis,
Et durus cuneus, lignea claua, ligo.

Verticulum, colus, & fusus, girgillus, & ulna,
Cum filo forfer, hinc digitale, & acus.
Hasta, ensis, clipeus, galea, & lorica, bipennis;
Tela, pharetra, arcus, pila, sagitta tuba.
Bombarda, & cuspis, cristæ, balistaq́;, gesa,
Et miseros homines quæ cruciare solent.
Cætera prætereo, ceu sunt commertia, merces,
Et decet artificum quicquid habere manus.
Insuper obticeo cultos quod spectat ad hortos,
Iumentum & quicquid postulat usq́; tuum.
De puerperio. Narrabo potius misero quæ sæpe marito
Absumunt sensus, consiliumq́; simul.
Nupsit, & in gremium descendit forsan amicum,
Hinc onere immodico uiscera fœta tument.
Languet inops uxor, miseram & lenitio torquet,
Torpet, & inflato turgida uentre dolet.
Edendi diuersa illi consurgit orexis,
Nunc has nunc illas flagrat habere dapes.
Fœcundo & postq̃ turgens est proxima partu,
Pondera uultq́; alui ponere magna sui.
Obstetrix quærenda tibi est, quæ pignora uentre
Dissoluat grauido, subsidiumq́; ferat.
Compater & populo tibi discernendus in omni
Quem laudi generi noueris esse tuo.
Vtq́; renascatur sacris baptismatos undis
Infans, fac citius templa sacrata petas.
Inde puerperium quos sumptus pende requirat,
Infanti cura & quæ sit habenda nouo.
Fasciolis, cunis, puluinis, indiget ipse,
Et quæ uix longa uoce referre queam.

Ergo hic sisto gradum, nam singula carmine si quis,
Quæ restant, studeat connumerare suo.
Ille uagi tentet splendentia sydera cœli
In numerum certum uoce referre sua.
Sistimus ergo pedem, placido & sub littore puppim
Figimus, hanc requiem Thurzo faueto mihi.
Quum tranquilla quies dabitur te Thurzo patrono,
Scribam Threycijs carmina digna lyris.
Me modo Grineus pannosum spernit Apollo
Et uarius prohibet plura referre labor.
Viue igitur pylios carissime thurzo per annos
Ecchioli & famuli sis memor oro tui.

FINIS

Ornatißimo uiro Valentino Ecchio. Matthias Pyrserius S. D.

NVper quum post seria studia, animi gratia (ut fit) congerrones meos adirem, Ornatiß: Ecchi. Eæ inter compotandum orta est quæstio ambigua quidẽ, sed doctis, ut mihi uidebatur, nõ indigna. s. de ducẽda uxore. Quidã dictis, pariter & exemplis (quorum maxima est copia) sapienti uiro coniugio abstinendum esse pertinacißime asseuerabant, Quandoquidem ὀυδὲν γυναικὸς χεῖρον, ὀυ δὲ τῆς καλῆς ἧ. Ego uero, ut soleo ac uere sentio, omnia cõtra, & probare & laudare matrimoniũ non sum ueritus. Nempe qd ipsum deus instituit, natura sanxit, ratio ipsa suadet, diuinæ simul et humanæ literæ laudãt, leges iubent, omnium gentiũ cõsensus approbat, ac deniq́; Christus Op: Max: suaipsius præsentia illustrauit. Qui Matth: 19 discipulis suis, matrimonium homini contrahere non expedire affirmantibus, dixit. Non omnes esse capaces huius dicti, sed eos, quibus datũ esset. Cumq́; hæc & huiusmodi multa, ultrò, citroq́; confabularemur. Protulit unus, de eadem quæstione, libellũ à te olim conscriptum. Hunc ubi uidi, legi, & placuit, non tam ob elegantiam, quâ ὡς ἀττικοῖς πέμμασιν afficiebar, quàm quòd literatorũ Mœcenati Maximo, Ill: & Mag: Alexio Thurzoni esset dicatus. Visũ est itaq́; eũ iterũ sub incudẽ mittere, & melioribus caracteribus exprimere, Tu mi Ecchi operã nostrã boni consules, ac Valebis, Pyrseriumq́; patrono tuo commendare, ubi licebit, nõ dedignare. Cracouiæ 15 Aprilis. Anno. M·D.XX IIII.

Impressum Cracouiæ per Hieronymum Victorem. Anno.
M. D. XIIII.